

GVS 424

JANUAR-JUNIJ 2017

LETO XCVIII - ŠTEVILKA 424

GLASILO

**VRHOVNEGA SVETA
SALEZIJSKE DRUŽBE
SV. JANEZA BOSKA**

URADNI ORGAN ANIMACIJE IN OBVEŠČANJA ZA SALEZIJSKO DRUŽBO

Ángel Fernández Artime

Družina smo!

Vsak dom: šola življenja in ljubezni

RAZLAGA VEZILA 2017

VRHOVNO VODSTVO DDN BOSKOVIH USTANOV - RIM
SALEZIJSKA INŠPEKTORIJA SV. CIRILA IN METODA - LJUBLJANA

Naslov izvirnika: *Siamo famiglia! Ogni casa, scuola di vita e di amore*
v: Atti del Consiglio generale della Società salesiana di San Giovanni Bosco
Leto XCVIII, januar-junij 2017, št. 424

Atti del Consiglio Generale je uradni organ animacije in obveščanja za salezijansko družbo

---

Prevod: Kristina Škibin
Grafični stavek: Marjan Lamovšek
Izdal in založil: Salezijanski inšpektorat, Ljubljana
Razmnoženo za člane Salezijanske inšpektorije sv. Cirila in Metoda – Ljubljana
Ljubljana, maj 2017

Predstavitev

1. Tema vezila

2. Povabilo k mirnemu in odprtemu branju spodbude *Amoris laetitia*, s srcem, pripravljenim na dialog in srečanje

Uvod (AL št. 1–7)

1. poglavje: Družina v luči Besede (AL št. 8–30)
2. poglavje: Realni položaj in izzivi družine (AL št. 31–57)
3. poglavje: Pogled, obrnjen k Jezusu: poklicanost družine (AL št. 58–88)
4. poglavje: Ljubezen v zakonu (AL št. 89–164)
5. poglavje: Ljubezen, ki postane rodovitna (AL št. 165–198)
6. poglavje: Nekaj pastoralnih perspektiv (AL št. 199–258)
7. poglavje: Krepiti vzgojo otrok (AL št. 259–290)
8. poglavje: Spremljanje, razločevanje in vključevanje krhkosti (AL št. 291–312)
9. poglavje: Duhovnost v zakonu in družini (AL št. 313–325)

3. Vsak dom: šola življenja in ljubezni. Naš vzgojno-pastoralni prispevek

- 3.1. Družina, ki jo je izbral učlovečeni Bog
- 3.2. Don Bosko: v družini, a brez očeta
- 3.3. Blizu, da bi pomagali graditi in obnavljati
- 3.4. V šoli življenja in ljubezni, ki je družina
- 3.5. Odločilno poslanstvo salezijanske pastore: Spremljati in ustvarjati procese

Molitev k Sveti družini

PREDSTAVITEV

Prvega januarja 2006 je moj predhodnik don Pascual Chávez Villanueva, takrat vrhovni predstojnik, predstavil letno vezilo v pismu z naslovom: »Jezus pa je napredoval v modrosti, rasti in milosti« (Lk 2,52)¹. Vrhovni predstojnik nas je z njim vabil, da bi obnovili prizadevanje v korist družine in sprejeli klic papeža Janeza Pavla II. za obvarovanje življenja po družini. Tedaj smo obhajali tudi 150-letnico smrti matere Marjete, don Boskove matere in prave matere dečkov oratorija v Valdoccu.

Po pretečenih desetih letih se s tem novim vezilom obračam na vso salezijansko družino po svetu, ki namerava postaviti v središče naše pozornosti družine najrazličnejših okolij, v katerih smo navzoči. Z izbiro te teme hočemo poudariti prioriteto, s katero hoče Cerkev pokazati na nju po vedno večji in primernejši pastoralni pozornosti do družin.

Papež Frančišek je hotel posvetiti dve sinodi premišljevanju o »družini«, ki sta nekakšno nadaljevanje nekaterih pastoralnih vidikov, ki jih je že predlagal v apostolski spodbudi *Evangelii gaudium* leta 2013. Gre za izredno sinodo leta 2014 in tisto redno v letu 2015. Tema sinodama je sledila apostolska spodbuda *Amoris laetitia*, ki jo je papež podpisal 19. marca leta 2016.

---

¹ Pascual Chávez V, Pismo vrhovnega predstojnika: »Jezus pa je napredoval v modrosti, rasti in milosti« (Lk 2,52), GVS 392,3–46.

Menim, da razmere v Cerkvi, v katerih živimo, zahtevajo od nas, don Boskove salezijanske družine, da damo v vsem salezijanskem svetu prednost pastoralni vzgojni pozornosti, ki jo moramo namenjati družinam.

Kot vsako leto je vezilo namenjeno vsem in vsakemu izmed članov vse salezijanske družine, z namenom, da se bolj živo zavemo naše naloge in naše dolžnosti do družin, da bi to konkretno uresničili v služenju spremljanja, ki ga od nas pričakujejo.

1. TEMA VEZILA

Ko rečemo »**družina smo; vsak dom: šola življenja in ljubezni**«, želimo takoj na začetku potrditi, da imamo vsi mi, vsak izmed nas, izkušnjo, da smo **rojeni v varstvu družine**, z lepoto in mejami vsake družine, vsak v svoji. Rojeni smo v varstvu družine in smo zaznamovani z dejstvom, da smo družina; tisti prostor, v katerem je ideal, da je vsako okolje šola življenja in ljubezni. Prepričano smo, da bi morala biti družina tista konkretna človeška stvarnost, kjer se človek uči umetnosti življenja in ljubezni.

Družino, družine po svetu – čeprav v njihovi različnosti – sestavljajo osebe, ki ljubijo, se pogovarjajo in sporazumevajo, delijo in se žrtvujejo za druge; osebe, ki se med seboj varujejo in branijo življenje svojih članov.

Zrasli smo kot osebe in večinoma živeli v družini, čutili toplino našega doma, v njenem varstvu smo od svojih staršev, ali od enega izmed njih, prejeli ime in dostojanstvo, ki ga ta prinaša. V družini smo doživeli izkušnjo prve naklonjenosti in okusili intimnost, da se »počutimo kot doma«. V družini smo se naučili reči hvala, oprostite in prosim.

Zavedamo se, da nimajo vsi otroci, ki se rodijo, te sreče, da bi doživeli to izkušnjo, vendar, čeprav imamo pred seboj različnost okolij in kultur, verjamem, da je večina od nas živel to stvarnost v družini.

Mogoče se bo kdo vprašal: Kaj ima skupnega to, da smo salezijanska družina, s tem, o čemer govorimo? Ima, ker smo mi prvi naslovniki tega sporočila: saj smo don Boskova salezijanska družina, zaznamovani smo z zavedanjem o vezeh, ki nas združujejo kot redovno družino. Družino, v kateri, čeprav imamo pred seboj različnost naših 31 vej (družbe, ustanove posvečenega življenja, družbe apostolskega življenja, združenja vernikov itn.), ustrezne konstitucije, pravilniki ali statuti predstavljajo *duha družine* in družinsko ozračje kot sestavno prvino našega obstoja in naše identitete in se jasno nanašajo na pastoralno dejavnost v družini in z družinami.

Tu se razodeva odgovornost naše salezijanske družine, odgovornost, ki konkretno kaže na to, da ne moremo gledati v drugačno smer od tiste, v kateri je močno dejavna vesoljna Cerkev pod vodstvom papeža

Frančiška. Odgovornost, ki zahteva od nas, kolikor smo vzgojitelji fantov in deklet, najstnikov in mladih, da opravimo »salezijansko branje« stvarnosti današnjih družin in ponudimo naš ponižni prispevek.

2. POVABILO K MIRNEMU IN ODPRTEMU BRANJU SPODBUDE *AMORIS LAETITIA*, S SRCEM, PRIPRAVLJENIM NA DIALOG IN SREČANJE

Najprej vas vse vabim, da bi s srcem, pripravljenim na dialog in srečanje, mirno in odprto prebrali to, kar nam pravi apostolska spodbuda *Amoris laetitia* (AL), na tak način, da nam bo razkrita to, kar dokument ponuja in zahteva. Kdor ima veren in cerkven pogled, se zaveda, da ta apostolska spodbuda vsebuje služenje človeštvu in je pravi duhovni in pastoralni zaklad. In to nas zanima, saj se zavedamo, da smo »salezijanska družina«.

Spodbuda papeža Frančiška temelji na naukih zadnjih papežev, sv. Janeza Pavla II. in Benedikta XVI., in na dveh sinodalnih zborih iz leta 2014 in 2015, katerih končna poročila se pogosto navajajo. Tako povzema cerkveno razmišljanje mnogih let, vendar obenem uvaja drugačen ton, jezik in pogled, ki napravi premik z zakonodajne (pravne, kanonske) ravni na bolj pastoralno. Papež sam zatrjuje: »Ponižno in stvarno moramo priznati, da ... smo predstavili preveč abstrakten teološki ideal zakona, ki je bil skoraj umetno skonstruiran in zelo oddaljen od konkretne situacije in dejanskih možnosti sodobnih družin. Ta pretirana idealizacija, predvsem ko nismo prebujali zaupanja v milost, zakona ni naredila bolj zaželenega in privlačnega, temveč prav nasprotno«².

Uvod (AL št. 1-7)

Spodbuda govori o veselju nad ljubeznijo, ki se ga živi v družini, in o radosti Cerkve ob tej resničnosti. Vsebuje, kot smo rekli, prispevke **dveh sinod**³ in poudarja, da družina sestavlja resničnost z več obrazi, zapleteno in obširno, v kateri so združeni verski, politični, kulturni, gospodarski in pravni vidiki. V tako širokem kontekstu smo vsi poklicani, da z ljubeznijo skrbimo za življenje družin, ki niso problem, ampak prej priložnost. Lahko namreč trdimo, da kljub kriznemu stanju, v katerem

² *Amoris laetitia* (AL), 36.

³ Prva sinoda o družini: od 5. do 19. oktobra 2014 (v Vatikanu), tema: Pastoralni izzivi družine v kontekstu evangelizacije; druga sinoda, od 4. do 25. oktobra 2015 (v Vatikanu), tema: Poklicanost in poslanstvo družine v Cerkvi in sodobnem svetu. Teh sinod so se udeležili škofje, duhovniki, redovniki, redovnice in poročene osebe.

danes živi družina, nove generacije še vedno vidijo v njej najbolj varen prostor, v katerem so brezpogojno sprejete.

1. poglavje: Družina v luči Besede (AL št. 8-30)

Družina se pogosto pojavlja v Svetem pismu, od prvih strani do knjige Razodetja; ko se govori o njej, se govori o generacijah, o ljubezenskih zgodbah, o družinskih krizah, o družinskem nasilju. »Idila, ki jo prikazuje psalm 128⁴, ne zanika grenke resničnosti, ki zaznamuje celotno Sveto pismo. Gre za navzočnost bolečine, zla, nasilja, ki uničuje družinsko življenje in njeno notranjo povezanost življenja in ljubezni«⁵.

V središču omenjenega psalma je predstavljen par, sestavljen iz moškega in ženske, z njuno celotno ljubezensko zgodbo. »Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po Božji podobi ga je ustvaril, moškega in žensko je ustvaril« (1 Mz 1,27). Ta par, ki ljubi in daje življenje, je podoba Boga stvarnika in odrešenika. Ta rodovitna ljubezen je znamenje intimne resničnosti Boga, kajti Bog v svoji najbolj intimni skrivnosti ni ‚sam‘, ampak je ‚družina‘.

Izkušnja trpljenja in krvi v družini

Trpljenje, zlo in nasilje so v družini resničnost vse od njenih začetkov; tako jo opiše Sveto pismo. V prvi družini je bilo bratomorno nasilje med Kajnom in Abelom; hudi spori so tudi v družinah Abrahama, Izaka in Jakoba, Salomona, Tobije, Joba ... V svoji bolezni si je Job dal duška, ko je govoril o svoji družini s temi izrazi:

»Moji **bratje** so se oddaljili od mene ...

Moji bližnji so me zapustili ...

Moji gostači in moje dekle me imajo za tujca ...

Moj duh je tuj moji ženi, studim se otrokom svojega telesa.

Vsi moji **zaupniki** me mrzijo ...« (Job 19,13-19)⁶.

Tudi evangeliji pripovedujejo o mnogih družinskih dramah in bolečih razmerah, ki jim je bil priča Jezus: bolezen Petrove tašče, Lazarjeva smrt, smrt Jairove hčere, drama vdove iz Naima, pomanjkanje vina na svatbi v galilejski Kani ... To nam daje razumeti, da družina, predstavljena v Svetem

⁴ V Ps 128 beremo: »Blagor vsakemu, ki se boji Gospoda, ki hodi po njegovih poteh. Sadove truda svojih rok boš zares užival, blagor tebi, tebi bo dobro. Tvoja žena bo kakor rodovitna trta sredi tvoje hiše; tvoji otroci bodo kakor oljčne mladike okrog tvoje mize. Glej, tako bo blagoslovljen mož, ki se boji Gospoda. Blagoslovi naj te Gospod s Siona, da boš užival blaginjo Jeruzalema vse dni svojega življenja, da boš videl svojih otrok otroke. Mir nad Izraelom!« (Ps 128/127,1-6).

⁵ AL, 19.

⁶ Debeli tisk je vstavljen, da se poudari nanašanje na družinske vezi.

pismu, ni abstraktna resničnost: v njej so krize, trpljenje, nesreče, krhkost, bolečine, kriki ... Enako lahko rečemo o svetlobi in sencah, ki razsvetljujejo ali zatemnjujejo resničnost družine, pa tudi o delu kot o sredstvu za obstoj ali o prvini, ki lahko rojeva srečo, bolečino in strah.

2. poglavje: Stvarni položaj in izzivi družine (AL št. 31-57)

V tem poglavju papež Frančišek ponuja širok pregled težav in izzivov današnjih družin, brez namena, da bi predstavil izčrpano analizo družbene resničnosti, danes tako zapletene, kot je postala družina.

V okolju, ki je zaznamovano z globokimi spremembami v kulturi, strukturah in v načinu življenja, ki se globoko tičejo družine, je papež zaznal naslednje razmere:

- *Individualizem, notranje napetosti, stres, zmanjšanje števila porok, skupno življenje brez zakonske ureditve;*
- *osamljenost, narcisizem, spolnost, živeta kot trgovanje, popredmetenje telesa, ločitve, nižja rodnost, protirodostna miselnost;*
- *novi modeli družine, razvoj biotehnologij, spolna revolucija, sterilizacija (žensk in moških), splav, oslabeitev verske prakse;*
- *revščina, pomanjkanje dostojnih bivališč, odsotnost primerne družinske politike, nestalnost služb;*
- *družinsko nasilje, terorizem, zasvojenost, finančna negotovost, razdrobljenost družinskih odnosov, zamere in sovraštvo, nepraktične družine, oslabelost družinskih vezi;*
- *mногоženstvo, spolno pohabljanje, verbalno, fizično in spolno nasilje, spolne zlorabe, diskriminacija, feminizem, mačizem, pomanjkanje naklonjenosti do otrok, ideologija 'gender' ...*

Ob teh težkih razmerah pa je nujno ponovno potrditi, da je dobro družine temelj za dobro sveta in Cerkve. Zaradi tega mora družina zase dati osrednji del misijonarske pozornosti Cerkve, čeprav priznava, da ni bila vedno misijonarska praksa tista, ki so jo zahtevali. »Kljub temu smo v našem delovanju velikokrat dajali prednost obrambni drži. Porabljali smo pastoralno energijo, tako da smo množili napade na pokvarjeni svet, manjkala pa nam je dinamična sposobnost, da bi pokazali poti do sreče«⁷.

3. poglavje: Pogled, obrnjen k Jezusu: poklicanost družine (AL št. 58-88)

Jezus se je ozrl na ženske in moške svojega časa, šel jim je naproti z ljubeznijo in nežnostjo, spremljal njihove korake z resnico, potrpežljivostjo in

⁷ AL, 38.

usmiljenjem, medtem ko je oznanjal zahteve Božjega kraljestva, in spremlja tudi nas danes v našem prizadevanju, da bi živeli in posredovali evangelij.

Pred današnjimi družinami mora vedno na novo odmevati prvo oznanilo, to, kar je »najlepše, največje, najprivlačnejše in hkrati najbolj potrebno ... kajti nič ni trdnejšega, globljega, varnejšega, bolj strnjeneega in modrejšega kakor to oznanilo«⁸.

Naš nauk o zakonu in družini, trdi papež, se mora nujno navdihovati in razvijati v luči prvega oznanila, oznanila nežnosti in ljubezni, ki izvira iz evangelija; ni zgolj obramba hladnega nauka brez življenja.

V evangeliju Jezus prevzame in pelje do konca Očetov načrt o zakonu: zakon znova prikaže kot dar, predlaga nerazvezljivost in obnovi izvorni Božji načrt o družini in zakonu (Mt 19,3-8).

Cerkev gleda na krščanski zakon kot na izraz zaveze Božjega Sina s človeško naravo. A ni pozabila, da je pred težkimi razmerami, v katerih so ranjene družine, treba imeti vedno pred očmi kriterij razločevanja. Stopnja odgovornosti ni enaka v vseh primerih; treba se je izogniti sodbam, ki ne upoštevajo zapletenosti različnih razmer, in moramo biti pozorni na način, kako osebe živijo in trpijo zaradi svojega položaja.

Bistvena točka tega poglavja je tista o **družini kot posredovalki življenja**. Zakon je mišljen kot življenjska skupnost, v kateri je zakonska ljubezen med moškim in žensko naravnana tudi k plodnosti. Zakonci, »ki jim Bog ni dal, da bi imeli otroke«, imajo lahko »zakonsko življenje, ki je v človeškem in krščanskem smislu polno« (AL 80), ne smejo se zapreti vase. Zato je družina svetišče življenja, človeški prostor, v katerem se rojeva življenje, je zanj poskrbljeno in je varovano v njegovih različnih dobah.

To bistveno razsežnost spremlja izziv **vzgoje otrok**. Starši so odgovorni za spodbujanje in celostno vzgojo svojih otrok; to je zelo pomembna dolžnost in prvenstvena pravica staršev. Države in vlade narodov so dolžne ponuditi vzgojno službo kot pripomoček, starši pa imajo pravico svobodno izbrati vrsto vzgoje, dostopno in kvalitetno, ki jo nameravajo dati otrokom glede na lastno prepričanje, in šola ne more nadomestiti staršev, ampak je njihovo dopolnilo.

Žal je danes nastal prepad med družino in družbo. V krizi je zaveza med družbo in družino, in v takem stanju je Cerkev bolj kot kdaj spodbujena, da sodeluje s svojo posebno pastoralno dejavnostjo, tako da pomaga staršem v njihovem vzgojnem poslanstvu.

Na poseben način je **krščanska družina**, kot domača Cerkev, ki živi po naukih evangelija, poklicana, da zori v verski izkušnji občestva med ljudmi: da zori v občestvu, odpuščanju, nežnosti, bratski ljubezni, molitvi ...

---

⁸ AL, 58.

4. poglavje: Ljubezen v zakonu (AL št. 89-164)

V tem poglavju papež predstavi teološki pogled na ljubezen v zakonu in družini ter komentira nekatere izraze himne ljubezni iz Prvega pisma Pavla Korinčanom in poudarja nekatere bistvene drže:

»Ljubezen je potrpežljiva, dobrotljiva je ljubezen; ni nevoščljiva, ljubezen se ne ponaša, se ne napihuje; ni brezobzirna, ne išče svojega, ne da se razdražiti, ne misli hudega. Ne veseli se krivice, veseli pa se resnice, vse veruje, vse upa, vse prestane« (1 Kor 13,4-7).

Potrpežljivost ni preprosto prenesti vse; ne pomeni dovoliti, da nas drugi mučijo ali da toleriramo fizične napade, ali dovolimo, da nas obravnavajo kot objekt. Potrpežljivost je ena od značilnosti Boga Zaveze. On kaže potrpežljivost z usmiljenjem. Zato mora biti za nas potrpežljivost izkušnja sočutja in osebne prevlade, da se ne bi odzvali z nasiljem ob šibkosti drugih, da se ne bi dali premagati zlu, da ne bi izgubili poguma pri delanju dobrega.

Papež govori tudi o **drži služenja** kot o dinamičnem in ustvarjalnem odnosu ob potrebah drugih; gre za tisto dobrotljivo ljubezen, ki išče dobro drugih; za darežljivo ljubezen, ki dela dobro, ker ljubezen ni samo čustvo, ampak sposobnost delati dobro.

Ljubezen je, da **se razveselimo dobrega drugega**, kajti, kjer je ljubezen, ne more biti razočaranja v odnosu do drugega. Resnična ljubezen ceni uspehe drugih, jih ne občuti kot grožnje, ceni resnično vsako človeško bitje, priznava njegovo pravico do sreče. Zavist pa je žalost zaradi dobrega drugega, kar kaže, da nas ne zanima njegova sreča.

Na tem seznamu evangeljskih vitalnih drž je tudi **ponos**, ki seveda ni skladen z ljubeznijo, kajti ponos je želja po slavi tistega, ki se ima za več kot drugi. Ljubezen, z njene strani, ni velika pred drugimi; nasprotno, je pozorna, gradi, razume, skrbi, ščiti in je pozorna do šibkih; prevzetni, trdi papež, so neznosni.

Da bi prišlo do resničnega srečanja z drugim, je potrebna **ljubeznivost**; gledati drugega z ljubečim pogledom. Ljubezen je ljubezniva, ustvarja nove vezi, goji odnose, ustvarja nove mreže integracije, gradi trdno družbeno zgodbo. Kdor ljubi, je sposoben reči besede spodbude, ki dajejo zaupanje, dajejo moč, poživljajo, tolažijo in spodbujajo.

Jezus je bil tak. Spodbujal je osebe ... Govoril je: »Bodi pogumen, otrok, odpušeni so ti grehi« (Mt 9,2); »Velika je tvoje vera« (Mt 15,28); »Rečem ti, vstani« (Mr 5,41); »Pojdi v miru« (Lk 7,50); »Ne bojte se« (Mt 14,27). Njegove besede so vlivale pogum in upanje. V naših družinah se lahko naučimo veliko iz govorice in predvsem ljubeznivih Jezusovih drž.

Odpoved je druga sestavina ljubezni. Da bi ljubili druge, je treba najprej ljubiti same sebe, a ne z ljubeznijo, ki išče lastne interese. »Naj nobeden ne gleda samo nase, temveč tudi na druge« (Flp 2,4).

Prakticirati odpuščanje pomeni, da se ne damo razdražiti; gre za prevzem pozitivne drže, ki skuša razumeti šibkost drugega in se trudi, da bi opravičila šibkost, kot je to naredil Jezus: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo« (Lk 23,34). Da bi lahko odpuščali, moramo iti skozi osvobajajočo izkušnjo; moramo čutiti objem brezpogojne Božje ljubezni, ki ljubi brez meja.

Ljubezen **se veseli z drugimi**, veseli se resnice, se radosti ob dobrem drugega, priznava njegovo dostojanstvo, njegova dobra dela. Ljubezen se podarja, sposobna je soočiti se s tveganjem ... kajti »Bog ljubi veselega darovalca« (2 Kor 9,7) in »večja sreča je dajati kakor prejemati« (Apd 20,35).

Ljubezen vse opraviči, vse verjame, vse upa, vse prenaša ...; v tem je poudarjen močen protikulturni dinamizem ljubezni, sposoben upreti se katerikoli stvari. Ljubezen ne škodi podobi drugega, ne prenaša na drugega slabih čustev. Ljubezen sprejema tudi tistega, ki mu povzroča nelagodje, zna sobivati z nepopolnostjo, opraviči in ostane v tišini pred omejitvami ljubljene osebe.

Zakonci, piše papež, se morajo naučiti govoriti dobro drug o drugem, poudariti dobro plat sozakonca, ne pa poudarjati njegove šibkosti. To pomeni, da imamo pod nadzorom jezik, ker je ta včasih »poln smrtonosnega strupa« (Jak 3,8).

Ljubezen vodi zaupanje, ni ji treba nadzorovati drugega, natančno slediti njegovim korakom, da ne bi pobegnil iz naših rok. Ljubezen pušča drugega svobodnega, odreče se nadzoru vsega, posedovanju, vladanju drugemu. Ljubezen daje prostor samostojnosti, odpiranju in svobodi, saj kjer ni ljubezni, ni svobode.

Ljubezen vse upa. Pomembno je verjeti, da se drugi lahko spremenijo in postane boljši; verjeti, da je mogoče zorenje in da skrite zmožnosti lahko vzbrstijo.

Ljubezen, posvečena z zakramentom svetega zakona, ali »zakonska ljubezen« je dinamična in stalno raste ob spodbudi milosti (ker je Bog tisti, ki posvečuje); in če ta ljubezen ne raste, je lahko v nevarnosti. Trdi se, da je rast v zakonski ljubezni mogoča ob Božji milosti, raste pa tudi s človeškim trudom, notranjo tišino, poslušanjem srca, umikom, dialogom, molitvijo, vzgojo za čustva (v premagovanju pomanjkanja nadzora in obsedenosti), držo tistih, ki znajo dati pomen drugemu, ne da bi podcenjevali zahteve in želje drugih.

Proti koncu poglavja papež spregovori še o **celibatu in devištvu za Kraljestvo**. Ljubezen – zatrjuje papež – se izraža na različne načine in

z različnimi življenjskimi stili, v skladu z različnimi poklicnostmi. Celibat in devištvo za Božje kraljestvo sta obliki ljubezni, sta Božji dar (1 Kor 7,7). Ne gre ne za večvrednost niti za manjvrednost med različnimi poklicnostmi. Zakon in celibat sta dve poklicnosti, ki se dopolnjujeta.

5. poglavje: Ljubezen, ki postane rodovitna (AL št. 165-198)

Ljubezen je vedno odprta za sprejem novega življenja; ljubezen vedno daje življenje, in družina je kraj, kjer se življenje rojeva, kjer je življenje sprejeto in se razvija. Vsako novo življenje prihaja kot Božji dar, kot znamenje njegove zastonjske ljubezni.

Papež trdi, da je vsaka ženska deležna »stvariteljske skrivnosti, ki se obnavlja v rojevanju človeških bitij«⁹, zato je materinstvo sodelovanje z Bogom pri čudežu vsakega novega življenja.

Tako beremo v Svetem pismu:

»Ti si me stkal v telesu moje matere« (Ps 139,13).

»Preden sem te upodobil v materinem telesu, sem te poznal, preden si prišel iz materinega krila, sem te posvetil« (Jer 1,5).

In papež, s srcem resničnega očeta in pastirja, piše: »Vsako nosečnico bi rad prisrčno prosil: Ohrani veselje, nič naj ti ne vzame notranjega veselja ob materinstvu! Prihajajoči otrok zasluži tvoje veselje! Ne dopusti, da bi bojazni, skrbi, govorjenje drugih ali težave zadušile to srečo, da si Božje orodje za to, da pride na svet novo življenje«¹⁰.

Vsak otrok ima pravico, da prejme **ljubezen matere in očeta**, oba sta potrebna za njegovo celovito in skladno zrelost. Spoštovati dostojanstvo otroka pomeni uveljaviti njegovo potrebo in njegovo naravno pravico, da ima mater in očeta, sodelavca Božje ljubezni. Skupaj, oče in mati, učita vrednoto vzajemnosti, srečevanja med različnimi, kjer vsak prinaša lastno identiteto, očetovsko in materinsko, moško in žensko, za skladen razvoj otroka.

Zavedamo se – trdi papež –, da dandanes veliko otrok in mladih okuša odsotnost staršev; obstaja praznina materinske navzočnosti in kriza očetovstva. In še posebej pred temi težkimi razmerami, kot je kriza očetovstva, trdi: »Matere so najmočnejše sredstvo proti širjenju sebičnega individualizma ... so tiste, ki pričujejo za lepoto življenja.« Ni dvoma, da bi bila družba brez mater (...) nečloveška družba, kajti matere ves čas znajo, tudi v najhujših trenutkih, pričevati za nežnost, predanost in moralno moč¹¹.

⁹ Janez Pavel II, Catechesi (12. marec 1980), 3: Insegnamenti III, 1 (1980), 543, citirano v Amoris laetitia, 168.

¹⁰ AL, 170.

¹¹ P. t. 174.

Na koncu govori o **razširjeni družini**. Materinstvo ni izključno biološka resničnost, ampak se izraža na različne načine, na primer pri posvojitvi. Posvojitve je dejanje ljubezni; s posvojitvijo se rodovitnost ljubezni širi in razširja.

6. poglavje: Nekaj pastoralnih perspektiv (AL št. 199-258)

Tu ne gre za predstavitev normativa, ampak da bi bili pozorni na najgloblje pričakovanje človeške osebe in bi predlagali vrednote. Potrebna je evangelizacija, ki bi obsojala izzive ter kulturno, družbeno, politično in gospodarsko določanje sedanjega časa. Potrebna je pastoralna, ki bi razvila dialog in sodelovanje z družbenimi strukturami, ki bi opogumljala in podpirala laike v kulturnem in družbenopolitičnem okolju.

Prispevek Cerkve za družino zahteva primerno družinsko pastoralno in boljšo formacijo duhovnikov, redovnikov, redovnic in laičkih delavcev.

Na tej pastoralni poti je treba pomagati mladim **odkriti vrednoto in bogastvo zakona s pripravo** zaročencev, jim pomagati k pristni rasti v medsebojni ljubezni. Zaročence je treba spremljati na poti priprave, da bi mogli sprejeti zakon kot poklic, kot proces dozorevanja v ljubezni.

Nujno je zagotoviti tudi kakovostno pripravo na praznovanje poroke in **spremljanje v prvih letih zakonskega življenja**. Na isti način **očetovstvo in materinstvo**, ki morata biti odgovorni odločitvi, zahtevata oblikovanje vesti zakoncev.

7. poglavje: Krepi vzgojo otrok (AL št. 259-290)

Starši imajo vedno vpliv na moralni razvoj otrok, v dobrem in slabem. To vzgojno poslanstvo družine je pomembno in zahtevno. Družina se ne more odreči temu, da je privilegiran kraj podpore, spremljanja in vodenja otrok. Opustitev slednjega ni nikoli rešitev. Nasprotno, vzgajati pomeni ustvarjati procese dozorevanja svobode; vzgajati pomeni spodbujati celovito rast in gojiti resnično in pristno avtonomijo.

Vzgoja otrok vključuje nalogo spodbujanja odgovorne svobode, da bi bili sposobni z modrostjo, gotovostjo in pametjo soočiti se s ključnimi trenutki življenja.

Naloga staršev je tudi v tem, da spodbujajo **etično vzgojo otrok**, vzgojo, ki ne more biti prepuščena ali zaupana tretjim osebam. Vedno bi morala biti udejanjena s pozitivnimi metodami, s pogovorom, ki bo pozoren na občutljivost otrok, da bi jim spregovorili o tem, kar je zanje v tistem trenutku primerno: odkrivati dobro. Vzgoja podpira oblikovanje dobrih navad in goji tisto odgovorno svobodo, ki zagotavlja zrelo avtonomijo.

Vzgojna razsežnost, ki je ne smemo zanemariti, je **spolna vzgoja**, ki mora biti opravljena v primernem trenutku. Gre za vzgojo, ki naj vključuje pozornost in spoštovanje različnosti, ki naj pomaga mladim, da bi sprejeli lastno telo v njegovi edinstvenosti.

Pri oblikovanju ženskega ali moškega načina bivanja niso pomembni samo biološki in genetski dejavniki, ampak spolna različnost prinaša številne elemente ... Razlika v spolu (biti moški ali ženska) je Božje delo.

Končno ne smemo pozabiti, da je delo staršev tudi **odgovornost za posredovanje vere** njihovim otrokom. Družina mora biti še naprej kraj, kjer se učimo spoznavati osnove in lepoto vere. To pa tudi predpostavlja, da starši resnično živijo izkušnjo zaupanja v Boga, ga iščejo in potrebujejo in da se zavedajo, da so otroci občutljivi na znamenja, geste in pripovedi. Temeljno je, da otroci konkretno vidijo izkušnjo vere in molitve svojih staršev.

8. poglavje: Spremljanje, razločevanje in vključevanje krhkosti (AL št. 291-312)

Cerkev mora spremljati družine in jim povrniti zaupanje in upanje. So pa tudi ranjene družine, zato je delo Cerkve pogosto podobno delu »poljskih bolnišnic«. Pri pastoralni dejavnosti je treba uporabljati zakon postopnosti, saj je dandanes zelo razširjena odsotnost zakonske zavesti in vrednota prizadevanja ... Sledi, da je za spodbujanje krščanskega zakona potrebna pastorala usmiljenja, spodbujanja, dialoga, razločevanja ...

Papež Frančišek poudarja, da imajo mnogi mladi in odrasli pod vplivom splošne miselnosti raje preprosto sobivanje. To je boleče stanje, s katerim se je treba soočiti na konstruktiven način, s pozornostjo ter potrpežljivim in delikatnim spremljanjem, kot je naredil Jezus pri Samarijanki.

Na tej točki apostolske spodbude se papež sooča s pomembno in delikatno temo **razločevanja razmer**, ki zahteva pozorno branje in globok premislek.

Med sinodo so se sinodalni očetje sklicevali na različno stanje krhkosti in nepopolnosti, ki jih izkušajo številne družine. Pot Cerkve ne sme biti tista, ki osebe obsoja. Nujno je treba upoštevati zapletenost razmer. Nikogar ne smemo obsojati ... Poklicani smo, da uporabljamo Božjo pedagogiko in se izogibamo vsaki priložnosti pohujšanja.

Duhovnikom in pastoralnim delavcem navadno ustreza, da spremljajo in spodbujajo razločevanje, skušajo razumeti stopnjo odgovornosti, ki ni enaka za vse. Logika poslanstva mora biti enaka logiki pastoralnega usmiljenja. Z usmiljenjem in potrpežljivostjo je treba spremljati ljudi, ki so na različnih stopnjah rasti.

9. poglavje: Duhovnost v zakonu in družini (AL št. 313-325)

Ljubezen prevzema različne oblike, glede na življenjski stan, h kateremu je vsak poklican. Zakonska duhovnost je duhovnost vezi, ki jo poživljata Božja ljubezen in družinska skupnost, ki se jo živi kot pot posvečevanja v rednem življenju: »Samo če se med seboj ljubimo, ostaja Bog v nas« (1 Jn 4,12).

Ko se družini uspe osrediniti na Kristusa, **povezuje in razsvetljuje on celotno družinsko življenje** z njegovimi problemi in trpljenjem. Na ta način se izognemo vsakršnemu razdor in družinska molitev je privilegirano sredstvo, da bi izrazili in utrdili velikonočno vero.

Duhovnost izključne ljubezni. V zakonu zakonca živita smisel tega, da popolnoma pripadata eni sami osebi, sprejmeta izziv in željo, da se skupaj postarata; zato vsak dan pred Bogom obnavljata odločitev, da bosta zvesta, naj se v njem zgodi karkoli. V tej zavezi je vsak zakonec za drugega znamenje in orodje Gospodove bližine: »Jaz sem z vami vse dni do konca sveta« (Mt 28,20).

Duhovnost razpoložljivosti in tolažbe. Krščanski zakonci so drug drugemu sodelavci za milost in pričevalci za vero. Bog jih vabi k posredovanju življenja in skrbi za celo življenje družine, kjer ljubljena oseba zasluži vso pozornost. Jezus nam je vzor, saj kadar se je kdo približal, da bi govoril z njim, je vanj usmeril pogled in ga gledal z ljubeznijo (prim. Mr 10,21); v drugem je vzbudil veselje, da se je čutil ljubljenega.

Zavedamo se, da nobena družina ni popolna resničnost, ampak zahteva postopen razvoj sposobnosti ljubezni. Vsaka družina mora živeti vedno s pozitivno spodbudo.

Družine, pojdimo. Nadaljujmo pot. Kar nam je predlagano, nas sili, da gremo naprej. Ne izgubimo poguma, ko gledamo naše omejenosti, a niti se ne odrecimo iskanju tiste polnosti ljubezni in občestva, ki nam je bila obljubljena.

3. VSAK DOM: ŠOLA ŽIVLJENJA IN LJUBEZNI. NAŠ VZGOJNO-PASTORALNI PRISPEVEK

3.1. Družina, ki jo je izbral učlovečeni Bog¹²

»Bog je izbral mater, da bi postal človek, in družino za rast in dozorevanje kot človek. To je dejstvo vere, ki ga kristjan ne more zanikati, ko name-rava razmišljati o družini.« Tako se začne članek, na katerega se nanašam.

¹² To je naslov dela prof. Juan José Bartoloméja, prispevek, pripravljen za Dneve salezijanske družine o družini, januarja 2006. Delo ni bilo objavljeno. Vsebina, o kateri pišem v tej točki, se v večji meri navdihuje ob tem delu.

Zagotovo je razločevalno znamenje krščanske vere priznavanje Božjega učlovečenja, kot zatrjuje Katekizem katoliške Cerkve. Nedvomno, če je bil razlog za naše odrešenje ljubezen, ki jo ima Bog do nas, je bilo učlovečenje način, da je to uresničil. A v tem dejstvu je še neka druga stvar, ki močno privlači našo pozornost. Odločitev Boga, da v Sinu prevzame človeško podobo, kaže na dve zelo pomenljivi dejstvi: dejstvo, da se je rodil iz ženske, *postal sin Device Marije*; in dejstvo, da *se je rodil v družini*, torej dejstvo, da je poiskal družino, v kateri bi se rodil in rasel kot človeško bitje.

Ena stvar, ki jo dobro poznamo in ki se zelo od blizu dotika naše občutljivosti, je dejstvo, da je Bog postal sin, svoje rojstvo sam naznanil svojim staršem in jih prepričal, da so dali svoje soglasje, svoj da.

Marija je bila polna milosti, preden je postala mati; sin je bil že v mislih Boga, preden si ga je mati želela. Marija ni vprašala za znamenje, da bi mogla verjeti. Bog ji je predlagal načrt, za katerega se ni čutila sposobna. Devica je spočela sina, ki ni bil sad (predhodnega) zakonskega življenja (Lk 1,35).

Kar se tiče Jožefa, v primerjavi s tem, kar se je zgodilo Mariji, mu Bog ni razložil svojega načrta v pogovoru (Lk 1,28), ampak v sanjah (Mt 1,18.24). Po šoku, ki ga je v njem povzročil vdor Boga v njegov zakon, je Jožef ‚sanjal‘ to, kar hoče Bog od njega: kar je spočeto v Mariji, je delo Svetega Duha (Mt 1,18.20). In Bog, ki ‚si je nezakonito prisvojil‘ Jožefovo očetovstvo, ne da bi on vedel in brez njegovega dovoljenja, ga je zdaj prosil, naj sprejme, kar se je zgodilo v Mariji.

Tako Marija kot Jožef, sicer na različne načine, tako kot sta bili različni njuni odgovornosti in njuni vlogi znotraj družine, sta morala *plačati ceno, da bi lahko bila Božja družina*, tako v Jezusovem otroštvu in najstništvu, kot med njegovim javnim delovanjem, na poti, ki ni bila brez težav. Ta izkušnja je napravila nazareško družino bližjo današnjim družinam, družinam vseh časov.

Odrešilna Božja volja, torej dejstvo, da nas je Bog hotel odrešiti, ga je ‚prisilila‘, da je postal podoben nam. Ko je že postal človek, se je hotel naučiti biti kot mi, naučil se je dozoreti kot človek v varstvu družine, v ‚zibelki življenja in ljubezni, v kateri se človek rodi in raste‘¹³.

Z gotovostjo lahko torej trdimo, da je družina ‚počlovečila Božjega Sina‘, in ta nesporna resničnost je podelila družini izredno sveto vrednost.

3.2. Don Bosko: v družini, a brez očeta

»Nisem še dopolnil dveh let, ko nas je dobri Bog obiskal s hudo nesrečo. Ljubljeni oče, poln moči, v cvetu let, najbolj navdušen, da bi otroke

¹³ Christifideles laici, 40.

krščansko vzgajal, je nekega dne, ko se je vrnil z dela domov, ves moker od potu, stopil v podzemno in hladno klet. Zaradi dihalnih motenj in po oteženem dihanju je zvečer nastopila huda mrzlica. Vse prizadevanje je bilo zaman in po nekaj dneh se je znašel na robu življenja. Okrepjen z vsemi tolažili vere in ko je moji materi priporočal zaupanje v Boga, je umrl v zreli dobi, star 34 let, 12. maja 1817¹⁴. Ne vem, kaj je bilo z menoj ob tisti žalostni priložnosti; spominjam se samo, in to je prvi dogodek življenja, ki ga imam pred očmi, da so vsi odhajali iz sobe pokojnika, jaz pa sem hotel na vsak način ostati. ‚Pojdi, Janez, pojdi z menoj,‘ je ponavljala žalostna mati. ‚Če ne pojde oče, ne grem, sem odgovoril.‘ ‚Ubogi otrok,‘ je poprijela mati, ‚pojdi z menoj, nimaš več očeta‘¹⁵.

Tako je sam don Bosko, 56 let pozneje, pripovedoval o tem trenutku svojega življenja. Don Bosko je bil zelo skromen, ko je govoril o samem sebi, še posebno pri izražanju svojih čustev, a s temi nekaj vrsticami dovoli, da vidimo njegove solze, njegovo nesposobnost majhnega otroka, da bi razumel tisto, kar se mu je dogajalo, ko se je zavedel, da se njegov oče ne premika in mu ne odgovarja, in jok njegove matere, že vdove, ki se ji je tistega dne življenje popolnoma spremenilo.

Da je spomin na tisti trenutek v don Bosku ostal zelo živ, ali da je bilo to malo verjetno, kot trdi avtor¹⁶, po mnenju katerega je bolj verjetno, da je spomin na to, kar so mu odrasli povedali, ko je bil on še otrok, nam v vsakem primeru don Bosko govori o novem položaju, v katerem se je znašla njegova družina, ki tedaj ni bila več taka kot mnoge druge ‚normalne‘ družine, in se je moral naučiti rasti in zoreti brez lika očeta in z likom matere, ki je zagotovo pokazala izredne darove. To lahko sklepamo iz vsega tistega, kar je z veliko zmernostjo pripovedoval don Bosko. Pokazal se je velik človeški in krščanski lik te kmečke žene, vdove in matere, z družino petih oseb, žene, ki je zavrnila predlog za drugo zanjo zelo ugodno poroko. Njeni trije sinovi bi bili zaupani dobremu varuhu, ki bi zelo skrbel zanje. »Varuh - je odgovorila širokosrčna žena - je prijatelj, jaz pa sem mati svojih otrok; nikoli jih ne bom zapustila, četudi bi mi kdo hotel dati vse zlato sveta«¹⁷. In don Bosko je pripovedoval, kako je njegova mati skrbela, »da bi poučila svoje sinove o veri, jih usmerjala k poslušnosti in zaposlila s stvarmi, primerno starosti«.

¹⁴ Študije potrjujejo, da je umrl točno 11. marca 1817.

¹⁵ Istituto Storico Salesiano, Fonti Salesiane. Don Bosco e la sua opera, LAS-Roma, 2014, 1173–1174.

¹⁶ »Don Bosko pravi, da je njegov prvi spomin na očetovo smrt; to je malo verjetno, saj se je to zgodilo, ko je mali Janez imel samo dve leti. Mogoče je, da se je spominjal, kar so mu odrasli iz družinskega kroga pripovedovali v naslednjih letih.« V Giacomo Dacquino, Psicologia di Don Bosco, SEI, Torino, 1988, 19.

¹⁷ Istituto Storico Salesiano, o. c. 1175.

To nam da razumeti, da je družina Janezka, ki je bil pretresen zaradi položaja sirote, mogla uživati globoko ljubezen matere, ki je življenje popolnoma posvetila svojim sinovom, matere, ki je bila zanje prva in najpomembnejša katehetinja; ženska, ki jih je naučila, da morajo biti odgovorni, delavni in pošteni, darežljivi do tistih, ki so bili revnejši. Mati, ki je, čeprav sredi mnogih težav in materialnega pomanjkanja, naredila vse mogoče, da bi njen sin mogel slediti poklicu in klicu v duhovništvu.

Glede na to, da sem poudaril don Boskovo izkušnjo, se mi zdi primerno omeniti drugo veliko žensko in svetnico salezijanske družine, Marijo Dominiko Mazzarello, ki je bila ‚zaznamovana‘ z resničnostjo svoje družine, čeprav gre za družino, z določenih vidikov drugačno od don Boskove. Podobno je bilo stanje revščine, skupno preprostim kmetom, a otroštvo in družina Marije Dominike Mazzarello sta bili čisto drugačni. Marija Dominika ni zrasla brez očeta in je bila prva izmed številne skupine bratov in sester. Ni ji bilo treba iz rodnega kraja, Morneseja, med njenim otroštvom in mladostjo. Zagotovo je bila deležna istega pobožnega ozračja. Zares, drugačen model družine, ki je globoko zaznamovala osebnost Marije Mazzarello.

3.3. Blizu, da bi pomagali graditi in obnavljati

Do tu sem se nanašal na družino Jezusa iz Nazareta (Gospod), na družino don Boska in Marije Mazzarello, da bi poudaril pomembnost in ‚transcendenco‘ družine v njihovem življenju. Prepričan sem, da se bodo med branjem teh strani mnogi izmed nas na neki način vrnili k svoji izkušnji družine, tisti, ki jo je vsak živel.

– Vedno bolj zapletena resničnost

Dejstvo je, da je družina, kljub temu da je njena resničnost danes protislovna in polemična, še naprej *izvorna struktura človeške kulture*¹⁸. Sega na začetke samega človeštva in je navzoča v vseh poznanih kulturah, čeprav z veliko raznovrstnostjo v profilih in modelih. Na splošno tudi danes večina otrok in mladih raste v družini, ki jih odločilno zaznamuje za njihovo življenje. Ne moremo pa ignorirati, še manj pa zanikati, da doživlja družina, kot izvorna struktura, o kateri sem prej govoril, globoke spremembe in krizo. Vzroki za te spremembe in krizo so zapleteni in zelo različni.

Videli smo dolg seznam razmer in izzivov, ki jih je papež Frančišek naštel med številčkama 31 in 57 v apostolski spodbudi *Amoris laetitia*.

¹⁸ Walter Kasper, *El futuro de la familia desde la perspectiva cristiana*, en George Augustin (ed). *El matrimonio y la familia*. Sal Terrae, Cantabria, 2014, 146.

Drugi avtorji omenjajo še druge, čeprav se vsi gibljejo v isti smeri¹⁹: stanje uboštva, nevredno človeškega bitja, ki onemogoča normalno družinsko življenje; migracije, ki razdrobijo in ločujejo veliko družin; dolge odsotnosti staršev iz družine zaradi poklicnih razlogov. Pogosto so finančni pogoji tisti, ki otežujejo sobivanje in družinsko povezanost. Večkrat so finančni dejavniki tisti, ki določajo vrednote družin, družinski načrt, razmere za dobro počutje, ki so nekak predpogoj za očetovstvo in materinstvo; družbeni mehanizmi, ki imajo veliko moč in katerih vpliv se na tak ali drugačen način tiče vseh.

Vsemu temu je dodana še antropološka kriza z modeli osvoboditve, ki jih ne moremo spregledati. Dejstva kot: spodbujanje kulture, sovražne družini, ki vodi v padec njene družbene vrednosti in k ‚normalizaciji‘ ter včasih k povečevanju zakonske nezvestobe; odrekanje materinstvu ali očetovstvu, češ da gre za osebno osvoboditev; sprejetje ideje, da je otrok tekmeč ali celo ovira za večjo finančno blaginjo. To je vedno bolj razširjeno in propagirano ozračje družbene nepomembnosti družine.

Končno bi lahko govorili tudi o zapleteni geografiji raznih vrst družin: nove družinske enote, ponovno sestavljene družine²⁰, kot viden pojav zaradi povečanja števila ‚naravnih‘ otrok, povečano število ločitev, izmenjave med pari za skupno življenje ...; vsi pojavi, zaradi katerih imamo ne samo številne in različne oblike družine (enostarševske, ponovno sestavljene, homoseksualne), ampak tudi različne formalne oblike skupnega bivanja: poroka, svobodna zveza, civilna solidarnostna pogodba itn. Da bi imeli jasnejšo idejo o zapletenosti tega stanja, kot je v nekaterih delih sveta, lahko rečemo, da je ponovno sestavljena družina tista, ki vsebuje enega od obeh staršev, otroka/otroke iz prve zveze in partnerja tega starša. Ta je samo primer, saj je lahko isti model za različne in številne profile. Sociologinja Irène Théry je lahko zasledila (že leta 1993) 25 različnih vrst ponovno sestavljenih družinskih zvez²¹.

Vse to govori o družinski ustanovi kot o resničnosti, ki postaja vedno bolj zapletena, ne da bi pozabili, da kulturne razlike petih kontinentov dodajajo mnoge druge elemente zapletenosti, o katerih govorimo.

Postavljeni pred take razmere, se vprašujemo, ali lahko kaj naredimo za družine, začeniši z vidika nas vzgojiteljev in vzgojiteljic, pastirjev in oznanjevalcev.

¹⁹ Prim. Walter Kasper, o. c. 146–147. Prim. Reinhard Marx, No te desprecupes de tus parientes, en Georges Augustin, o.c. 164–174. Prim. Christoph Schönborn, Cinco recordatorios ... en Georges Augustin, o.c. 216–218. Prim. Pascual Chávez V., »E Gesù cresceva in sapienza, età e grazia« (Lc 2,52) GVS 392, Roma, 2006, 8–13. Prim. David Le Breton-Daniel Marcelli, Dizionario dell'adolescenza e della giovinezza, LAS, Roma, 289–292.

²⁰ Prim. David Le Breton-Daniel Marcelli, o. c. 290–291.

²¹ Prim. p. t. 291.

– **Empatija kot prvi in človeški odgovor**

Prav v teh okoljih se od nas pričakuje zmožnost **empatije** pred bolečino in krhkostjo. Gre za empatijo, ki je zelo podobna značilnosti, ki nam je lastna: družinski duh.

Empatija je tista kognitivno sposobnost, ki dela osebe sposobne razumeti čustveno veselje drugih oseb. Omogoča, da se zavedamo njihovih čustev, da dospemo do boljšega poznanja njihovih dejanj in njihovega načina odločanja v določenih zadevah. Empatija omogoča, da se na kak način postavimo v položaj, ki ga živi drugi. Pomaga oznanjevalcem in vzgojiteljem otrok in mladih, da razumejo pogosto zapleten svet njihovih družin, in postanejo mostovi in posredniki v kočljivih in pomembnih razmerah.

V teh težkih okoliščinah naj bi gojili empatijo do razdrobljenih družin (sestavljenih iz kosov), ali do družin, ki so zaznamovane z globokimi ranami, v katerih so egoizmi, ki določajo razdor. Do družin, v katerih je ranjena predvsem duša otrok ali kjer le-ti postanejo ‚talci razdora‘, kot trdi papež Frančišek²².

Prizadevali naj bi si za empatijo v tistih življenjskih razmerah, v katerih moramo pomagati graditi odnose, zdraviti ali celiti rane; življenjske razmere, v katerih moremo pomagati premostiti strahove in upoštevat, kot v svetopisemskem besedilu, da ‚nalomljenega trsta ne bo zlomil‘²³.

Empatija, ko se morajo družine, kot se je najbrž zgodilo tudi v naših, naučiti biti družina ob napakah, ki zahtevajo ponižnost in razumevanje, odpuščanje in usmiljenje, kajti v družini imajo vsi pravico do odpuščanja in vsi imajo sposobnost odpuščati, da bi gradili družino in da bi jo ponovno zgradili.

Empatija, ko smo poklicani, da sprejmemo lastne meje in meje drugih, kar ponuja vsakemu članu družine priložnost, da se obogati z ljubeznijo, ki mu je ponujena, in da bogatí druge s svojim darovanjem, zavedajoč se, da je zastonjskost začetna točka za gradnjo družine.

Empatija, končno, da bi pomagali graditi in obnoviti življenjske razmere.

– **Drža, lastna našemu družinskemu duhu**

V različnih okoljih, katerih del sestavlja salezijanska družina po svetu, so najrazličnejše in zapletene razmere. Naši fantje in dekleta, tako kot njihove družine, imajo pravico, da najdejo v nas sposobnost razumevanja, empatije, bližine njihovim čustvom, ker je – in mora vedno biti – naša lastnost, da imamo močnega in privlačnega *družinskega duha*.

²² Prim. AL 245.

²³ Mt 12,20; Iz 42,3.

Za don Boska je bil družinski duh nekaj temeljnega in ob njem se je navdihoval pri dajanju življenja svoji ustanovi, pri sanjah o njej, načrtovanju in podpori²⁴, da bi v njej vedno vladala ljubezen v ozračju nenehne odprtosti in domačnosti. Lastnost družinskega duha mora biti »stil iskrenega bratstva, ljubeznivosti, odprtega sprejema, preprostega in spoštljivega človeškega stika z vsemi«²⁵, vedno zaznamovana z veseljem in sprejemajočim človeškim odnosom.

Naši mladi in njihove družine bi morali izkušati, da so salezijanske hiše vse salezijanske družine po celem svetu *navzočnosti, ki skrbijo za življenje, za njihova življenja*; navzočnosti, v katerih naj bi bila vrata vedno odprta in v katerih naj bi vladalo ozračje človečnosti (bogato s človečnostjo), tisto, ki jih sprejema in jih spremlja v najpomembnejših in pogosto težkih življenjskih izkušnjah. Morali bi čutiti, da so, kot bi delal don Bosko, vedno dobro sprejeti in nikoli sojeni ali obsojeni zaradi tega, ker je tudi, kadar je treba reči, da kaj ni mogoče ali ne more biti dovoljeno, to povedano z največjim spoštovanjem do dostojanstva oseb, s smislom za enakost in pravico. Na ta način se ne bomo izneverili temu, kar bi nas moralo odlikovati kot salezijansko družino v svetu.

3.4. V šoli življenja in ljubezni, ki je družina

To je eden temeljnih ključev apostolske spodbude *Amoris laetitia* in je element največjega pomena za prispevek, ki ga moramo kot salezijanska družina dati klicu Cerkve v prid družin: zavedati se velikega poslanstva družin, čeprav v njihovih različnih profilih, *kot šole življenja in ljubezni*.

Z drugimi osebami, skupinami in ustanovami ob družinah bomo hodili skupaj, a ne bomo mogli nikoli nadomestiti tistega, kar je nenadomestljivo v družinah, torej njihove življenjske poklicanosti, da bi bile »skupnost ljubezni in življenja«²⁶.

- Prvi prispevek, ki naj bi ga ponudili družinam, je: pomagati jim k zavedanju, da so one zares »bogastvo človeštva«²⁷, da so **prva in skupna šola človečnosti**, v kateri se razvija in goji poklicanost k ljubezni; kajti v družinah, razen če niso globoko ranjene, se ne misli samo na korist posameznika, ampak na dobro vseh. Vsak član je priznan kot dobrina v samem sebi in se na splošno prednostna pozornost namenja najšibkejšim: malim, bolnim, invalidnim in ostarelim.
- Še ena lepa lastnost družine je, da je šola življenja in ljubezni, kajti

²⁴ XX. VZ, št. 649

²⁵ P. t., 427; 24. VZ, št. 91–93; Pascual Chávez, Pismo vrhovnega predstojnika, n. d. 41.

²⁶ Drugi vatikanski koncil, CS 48.

²⁷ Documento della Assemblée Latinoamericana dei Vescovi a Aparecida, št. 302 in 402.

družina je dom, je ognjišče. Ta besedna zveza «dom–ognjišče» je v nekaterih naših kulturah polna ljubezni in človeške topline – ‘počutiti se doma’ – ker ima v sebi veliko bolj bogato vrednoto kot fizični prostor hiše. »Ognjišče-dom je gnezdo, je zibelka življenja. Je privilegirani prostor življenja, kjer se ga sprejme z odgovornostjo, se ga vzgaja z radodarno posvetitvijo, se ga slavi s prazničnim veseljem, se ga hrani s kruhom dela in solz, se ga zdravi, kadar je ranjeno, in se joče za njim, ko ga ni več«²⁸. Dejansko, kadar manjka družina, jo je zelo težko nadomestiti, in državne socialne službe lahko le nadomeščajo oz. blažijo, kolikor je mogoče, obstoječo praznino. V resnici je »družina za otroka neskončni ‘vir’ prve vrste in je to tudi za odraslega«²⁹.

- Družine spremljamo v njihovem konkretnem življenju, kadar pomagamo staršem – v nekaterih primerih ali samo očetom ali samo materam, ko sami skrbijo za družino –, da bi razumeli temeljno vrednoto **ljubeče podpore, ki jo dajejo svojim otrokom**. To pomeni, da se napravi vse tisto, kar je človeško mogoče, da bi se otroci čutili globoko ljubljeni, kar jim bo pomagalo rasti v ravnotežju in harmoniji, ker je ljubezen kot ogenj, ki ohranja prižgano ognjišče. »Otroka je treba ljubiti, ker je otrok: ne zato, ker je lep, ali zato, ker je tak ali tak. Ne zato, ker tako misli kot jaz ali ker uteleša moje želje. Otrok je otrok,«³⁰ trdi papež Frančišek. Pomeni sprejeti otroke, kot so, in se jim posvetiti s časom in pozornostjo. Ni dovolj, da oče ali mati mislita, da jim je treba posvetiti nekaj časa, ampak da jim morajo nameniti kakovosten čas. Potrebno je, da je količina časa razporejena glede na potrebe otrok, kajti kdor ne zna deliti majhnih zanimanj in najmanjših stvari svojega življenja, ne da bi opazil, tvega nevarnost, da se počasi oddalji od njihove izkušnje.
- V bolj stabilnih družinah je **za življenje staršev značilna tista predanost**, ko se starši drug drugemu dajejo v ljubezni in se skupaj dajejo svojim otrokom. V apostolski spodbudi papeža Frančiška se pogumno trdi, da ima vsak otrok, ki pride na svet, pravico, da prejme ljubezen matere in očeta³¹; oba sta potrebna za doseganja celostne in harmonične zrelosti. In »pri tem ne gre za med seboj ločeno očetovo in materino ljubezen, temveč tudi za ljubezen med njima, ki jo otrok doživlja

²⁸ Kard. Jorge Mario Bergoglio, La familia a la luz del documento de Aparecida, članek, objavljen v: Familia e Vita XIII n° 2–3/2008, 64–72 in citiran v: Papa Francisco y la Familia LEV Romana, 2015, Madrid, 51.

²⁹ Walter Kasper, El futuro de la familia desde la perspectiva cristiana, en Goerge Augustin (de), o.c., 169.

³⁰ AL, 170.

³¹ Prim. AL, 172.

kot vir lastnega bivanja, kot zavetno gnezdo in kot temelj družine³². Vemo, da ni mogoče vedno uživati navzočnosti obeh staršev. Na svetu je na milijone družin, v katerih otroci živijo samo z očetom ali samo z materjo, a to ne pomeni, da se je treba odreči predlaganju velike vrednote, ki jo ima za sinove in hčere pričevanje obeh staršev. Hkrati ne smemo, kakršnakoli že je sestava družine, pozabiti, da predanost in darovanje staršev oblikujeta vrednote, ki jih otroci povzamejo in jih na najboljši način pripravijo, da se soočijo s težavami, ki jih bodo srečali v življenju.

- Družina postane šola, ki pripravlja na življenje, **ko se v njej poučuje in uči dialoga, komunikacije in razumevanja**. Ko družina živi te vrednote, se otroci naučijo poslušati, pogovarjati, deliti in se zanimati za tisto, kar se nanaša na skupno življenje, na dom in osebe. In vsi vemo, da so sposobnost za skupno življenje in razumevanje, oproščanje in odpuščanje drže, ki sodijo skupaj.

Ko podpiramo tako ozračje, postane družina življenjski prostor, v katerem smo pozorni na vzajemnost in skrbimo za dobro drugih, začeni s spoštovanjem, ki si ga zasluži vsak posameznik in njegovo življenje. Naučimo se živeti drže, ki se zdijo nasprotujoče, a ki pripravljajo na življenje, ko spodbujajo v harmoniji:

- dialog in odgovornost,
- avtonomijo in solidarnost,
- skrb za samega sebe in iskanje dobrega za vse,
- zdravo tekmovalnost, da bi zasedli svoj prostor v družini, in sposobnost odpuščanja,
- razpoložljivost za komunikacijo in obenem sposobnost poslušanja in spoštljive tišine.

- V družini se naučimo tudi **spoznavati in izkušati svoje meje**. Nič od tega, kar se dogaja v okviru družine, ne more biti tuje njenim članom, še manj, ko gre za otroke. Iz tega sledi, da morajo starši, oče ali mati, ko ostane en sam od njiju na čelu družine, nositi vse v svojih mislih in v svojem srcu, kjerkoli so in karkoli se zgodi. Starši so poklicani, da so skrbni opazovalci, sposobni slediti otrokom s pozornim pogledom srca, sposobni tudi postavljanja mej svobodi otrok za njihovo dobro. »Potreben je stalen nadzor. Nikoli ni zdravo prepuščati otrok samim sebi ... Vendar pa pretirana skrb ni vzgojna³³. In zaradi tega razloga nam pravi papež, da »je bistveno predvsem to, da (starš-i) v otroku z veliko ljubezni sprožijo procese zorenja njegove svobode, usposabljanja, celostne rasti in gojenja pristne samostojnosti³⁴.

³² P. t.

³³ AL, 260 in 261.

³⁴ AL, 261

- **Najdragocenejše in najbolj bistvene vrednote** (ljubezen, vera, svoboda, pravica, spoštovanje, delavnost, poštenost ...) se **ukoreninijo v družinsko življenje** in ta uvajalni čas, ki se udejanja v življenju in čustvovanju, je odločilen in temeljen za otroke. Posledično mora biti stalna skrb staršev in vzgojiteljev delovati z vzgojno občutljivostjo, da bi ukoreninili tisto, kar je bistveno. Iz te perspektive izvira naloga vzgajati³⁵ za svobodo, odgovornost, etični in moralni razvoj, čustvenost, voljo, empatijo, bližino, skrb za druge in stvarstvo, tako kot tudi za ljubezen in odgovorno spolnost. Vse to vsebuje veliko nalog pri vzgoji oseb in družina ima temeljno vlogo; opravljanje le-teh nalog lahko zaupa tudi drugim ustanovam; glede na naše stališče in v skladu z našim prepričanjem pa se lahko obrne na pomoč tudi k Cerkvi.
- Pred konkretno razmere v mnogih družbah, v katerih je čutiti nadvse močno težnjo po udobnem in lahkem življenju in kjer udobje in dobro počutje postaneta prvi in zadnji cilj, v prepričanju, da denar zmore vse, je življenjskega pomena **vzgajati v družini za zmernost in umerjenost**, za porabo potrebnega in ne odvečnega, za vrednoto preprostega življenja. Starši, ki zasipajo svoje otroke s preobiljem odvečnih stvari, tvegajo, da zanemarijo tisto, kar je zanje najnujnejše, torej njihovo usmerjenost, kriterije, čustva in njihovo ljubezen. Glede tega trdi papež Benedikt XVI.: »Tudi trpljenje je del resnice našega življenja. Zato, ko skušamo obvarovati najmlajše pred vsemi težavami in bolečimi izkušnjami, tvegamo, da zrastejo, kljub našim dobrim namenom, v krhke in malo darežljive osebe: sposobnost, da ljubimo, odgovarja namreč sposobnosti, da trpimo, da trpimo skupaj«³⁶. Res je, da je, na žalost, veliko več družin, ki živijo »prisiljeno revščino« in si ne morejo privoščiti niti najnujnejšega. Zavedamo se, da ni pravične razdelitve dobrin. Je pa primerno nakazati, da se naša pomoč družinam kaže s ponujanjem smernic o tem, kako vzgajati otroke na tem področju, ne da bi pozabili, da zna biti ta miselnost še bolj potrebna za določene starše.
- **Sposobnost 'prizadevati si za kaj' je nujna za človekovo življenje** in torej tudi za življenje otrok. Družina pripravlja na življenje, kadar uči, kaj pomeni biti odgovorna oseba; namreč, da je za to nujna pravilna uporaba svobode in da držimo dano besedo; odkrijemo, da je uriti lastno svobodo veliko več kot odločati med tem, kar mi je všeč in kar mi ni všeč. Pomeni zavedati se vrednote *odgovornosti* in *de-*

³⁵ Prim. AL, 262, 263, 264, 268, 282, 283.

³⁶ Benedikt XVI, Alla Diocesi e alla Città di Roma sul compito urgente dell'educazione (21. januar 2008).

lavnosti; v tem smislu je velikega pomena, da se v družini učimo, da smo lahko svobodni, kadar se trudimo v tem, kar počnemo.

- Z našega pogleda na življenje in z vidika vrednot, ki nas vodijo, je **velik dar, ki ga starši lahko dajo svojim otrokom, proces posredovanja vere**, prizadevne in dejavne vere. »Domača hiša mora biti še naprej kraj, kjer se učimo, kako spoznavati osnove in lepoto vere, kako moliti in služiti bližnjemu«³⁷. Dobro vemo, da je vera Božji dar in ni rezultat naših dejanj, »vendar so starši Božje orodje za to, da vera zori in se razvija«³⁸. Seveda, kot zatrjuje pod isto številko papež, to »posredovanje vere predpostavlja, da starši resnično izkusijo, da je treba v Boga zaupati, ga iskati in potrebovati. Kajti samo tako en rod oznanja drugemu rodu slavo njegovih del, pripoveduje o silovitih Božjih delih (Ps 144,4)«³⁹.
- Do sedaj predstavljeni izzivi in naloge nam govorijo o »**umetnosti vodenja in vladanja**« staršev, ali tiste matere ali tistega očeta, ki na junaški način vodita družino. Z izrazom ,umetnost vodenja in vladanja‘ želimo v tem kontekstu nakazati na to, da vsak sin ali vsaka hči pomeni edinstveno nalogo, zelo podobno ustvarjanju umetniškega dela, ki se, čeprav ne bo nikoli popolnoma končano, šteje kot končano do te mere, v kateri bo vsak otrok sposoben varno hoditi skozi življenje.

3.5. Odločilno poslanstvo salezijanske pastorale: SPREMLJATI IN USTVARJATI PROCESE

Kar smo z obilico navodil in nasvetov rekli doslej, nam v okviru teh zelo lepih in aktualnih izzivov omogoča ponuditi salezijanski družini pastoralne in pedagoške smernice, *začenši z nekaj vprašanji*:

- Kako spremljati starše, zakonce in tiste, ki so na čelu družine?
- Kako spremljati otroke, posebej tiste, ki so v salezijanskih okoljih, mnoge fante in dekleta po vsem svetu?
- Kako z našo mladinsko, družinsko in župnijsko pastoralo spremljati mlade, ki se odločajo za zakon in ustvarjanje družine?

Odgovor na ta vprašanja zahteva od naše pastorale pobude, dejanja in odločitve:

1. Odločno moramo sprejeti izziv, da postane **pozornost do družine naša vzgojno-pastoralna prioriteta**. Velikokrat je bilo to rečeno, na mnogih srečanjih, inšpektorialnih in vrhovnih zborih. Prišel je

---

³⁷ AL, 287.

³⁸ P. t.

³⁹ P. t.

trenutek, da v vsakem salezijanskem okolju po vsem svetu zatrdimo, da ni mogoče razmišljati skoraj o nobeni vzgojni in pastoralni nalogi z otroki in mladimi, v kateri ni jasno, kako biti v konkretni zvezi in komunikaciji z njihovimi družinami in kako jih vključiti. »Da bi mogle biti družine vedno bolj dejavni subjekti družinske pastorale, je potrebno oznanjevalno in katehetsko prizadevanje, ki je usmerjeno v notranjost družine«⁴⁰. Moramo se prepričati, da za nas ni dovolj, da so zgolj mladi prioriteta našega poslanstva. Danes bolj kot prej je ta vzgojna in oznanjevalna naloga *neločljiva od družine*.

2. **Napravit** odločne in dosledne korake ter se odločiti za **spremljanje**, ki naj postane prednostna izbira, s konkretnimi in praktičnimi pobudami glede na različna okolja:
  - Spremljanje staršev in zakoncev, ki to sprejmejo.
  - Pravo spremljanje dečkov in deklic ter mladih iz salezijanskega okolja, posebno v težkih družinskih in osebnih razmerah.
  - Poklicno spremljanje vseh mladih in še zlasti tistih, ki se odločajo za zakon.
  - Spremljanje na poti duhovnosti in vere, kot smisla življenja, v najrazličnejših resničnostih družin, s katerimi prihajamo v stik.
3. **Pomagati družinam vzgajati in rasti z ljubeznijo in srcem** z vsem tistim, kar to prinaša v našem preventivnem vzgojnem sistemu. Vemo, kako počasna je pot človeške rasti in dozorevanja. Po prvem rojstvu pride tisto drugo uvajanje v življenje, ki pomeni posredovanje vrednot. Zato »otroci potrebujejo tisti varni prostor in tisto čustveno varnost, ki ju najdejo v ljubezni staršev; in ob primernem času utrdijo in obogatijo vez ljubezni v odnosu med starši«⁴¹. Kot vzgojitelji in oznanjevalci moramo dati prednost tej razsežnosti. V tej smeri moramo *utrditi povezanost s starši*, da bi skupaj odkrili, kako za korist otrok v družinah in naših okoljih gojiti sprejemanje, poslušanje in dialog tako, da bi se izognili sklicevanju na avtoriteto, ki ne bi ponujala spodbude, bližino odnosov, spoštovanje časa vsakega, osebno komunikacijo, naklonjenost, ki premaguje ovire in razdalje.

V pismu, o katerem smo že govorili, je papež Benedikt XVI., ko je govoril o »nujnosti vzgoje«, poudaril potrebo po vzgoji na osnovi ljubezni: »Ta potrebuje predvsem tisto bližino in tisto zaupanje, ki se rodita iz ljubezni; mislim na tisto prvo in temeljno izkušnjo ljubezni, ki jo dobijo otroci, ali bi jo morali dobiti, ob svojih starših. A

⁴⁰ AL, 200.

⁴¹ Walter Kasper, *El futuro de la familia desde la perspectiva cristiana*, en Goerge Augustin (de), o.c., 150.

vsak pravi vzgojitelj ve, da mora za vzgajanje darovati nekaj samega sebe in da samo tako lahko pomaga svojim gojencem, da presežejo egoizem in postanejo ob svojem času sposobni prave ljubezni«⁴². Dobro razumemo, o čem je govor, če pomislimo na don Boska, ki nas prosi, naj mladi ne bodo samo ljubljani, ampak naj se zavedajo, da so ljubljani. To sporočilo moramo biti sposobni na zares prepričan način prenesti staršem.

4. **Spremljati in podpirati starše v njihovem vzgojnem poslanstvu in jih čim bolj vključevati;** včasih oni sami, čeprav imajo veliko željo, da bi prevzeli odgovornost prvih vzgojiteljev, ne vedo, kako to uresničiti. »Naj se okrepi sodelovanje z družino kot prvo vzgojiteljico njenih sinov in hčera. S tem namenom je treba v naših ustanovah ponuditi vzgojno ozračje, bogato z družinskimi vrednotami«, trdi 24. vrhovni zbor, ki se obrača na salezijance⁴³. Moramo biti ustvarjalni; nekatere pobude so bile uspešne v nekaterih obdobjih in so nato poniknile. Ni vedno lahko motivirati starše, a ta težava nas mora še bolj siliti, da skupaj z njimi razmišljamo o tem, kar potrebujejo. »Glede tega bi bil zaželen globlji dialog z očeti in materami, da bi mogli odkriti, na kakšen način je mogoče vrednotiti možnosti družine«⁴⁴.
5. Resno prevzeti nalogo, da bi **pomagali staršem pri vzgoji za ljubezen in pri spolni vzgoji njihovih sinov in hčera.** Papež Francišek pravi, ko se v apostolski spodbudi nanaša na tisto, kar je prosil 2. vatikanski koncil z razglasom *Gravissimum educationis*: »Morali bi se vprašati, ali so naše vzgojne ustanove sprejele ta izziv«⁴⁵. Zdi se, da je veliko znamenj, ki nam govorijo o tem, da je glede te odgovornosti v salezijanskih okoljih sveta prišlo do umika. Zdi se, da so nas težave okolja precej omejile. A kot vzgojitelji in vzgojiteljice čutimo dolžnost, da naše naslovljence vzgajamo za ljubezen, in smo prepričani, da če v naših hišah spodbujamo vzgojno okolje, bogato s komunikacijo in ljubeznijo, to daje veliko lekcijo o ljubezni. Prepričani smo o potrebi primerne čustvene spolne vzgoje in pozorne kateheze, ki bi pomagala mladim razumeti resničnost in razsežnost ljubezni⁴⁶.
6. **V salezijanskem slogu ponuditi svojo sposobnost mediacije in pomoč staršem in družinam, ko se soočajo z osebnimi težavami in krizami.** In čeprav bomo prišli do tega, da bomo staršem pripo-

⁴² Benedikt XVI, Alla Diocesi e alla Città di Roma sul compito urgente dell'educazione (21. januar 2008).

⁴³ XXIV. VZ Salezijanske družbe, 177; Pascual Chávez, n. d. 41.

⁴⁴ Walter Kasper, n. d. 175.

⁴⁵ AL, 280.

⁴⁶ XXIII. VZ Salezijanske družbe, Vzgoja mladih za vero. Rim, 1990, 195–202.

ročili, naj se zaradi problemov v zakonu zatečejo po pomoč k drugim strokovnjakom, smo mi v svoji vlogi vzgojiteljic, vzgojiteljev in pastirjev lahko zelo pomemben most za blagor njihovih otrok. Lahko je razumeti, da delajo napake glede svojega zakona in družine. Naša pomoč bo v tem, kolikor je mogoče, da pomagamo neutrudno iskati odnos z drugim, da prehodimo pot, ki obnavlja komunikacijo, predlagamo medsebojno odpuščanje kot učinkovito sredstvo, da verjamemo v možnost novega začetka. In končno, da pomagamo rasti in zoreti z odnosom z drugim.

7. **Biti dom, odprt za vse⁴⁷ v domačih Cerkvah znotraj edine Cerkve.** V mnogih delih sveta so bile domače cerkve podpora in obramba vere v časih preganjanja, pomanjkanja verske svobode itn. Pogosto so starši in njihovi otroci daleč od vsake verske izkušnje ali se zanj ne menijo. V takih razmerah lahko salezijanska okolja s svojimi vejami in združenji, naše redovne skupnosti, različne apostolske skupine, molitvene skupine, svetopisemske skupine ali kateheze za odrasle, prostovoljstvo itn., dajejo prostor in duhovno okolje, ki je ugodno za sprejem in integracijo skupin staršev in družin.
8. **Spremljati mlade pri njihovem načrtovanju zakonskega življenja.** Je morda krščanski zakon, proslavljen in živeti kot zakrament, nekaj zastarelega in nmodernega? Papež Benedikt XVI. je med sedmim svetovnim srečanjem družin v Milanu leta 2012 mlade izzval, ko je glede poroke zatrdil: »Poroka je mogoča in je radostna izkušnja, čeprav zahteva trud, in treba je živeti zvesto ljubezen, za vedno, odprto življenju.« Velikega pomena je pomagati mladim odkriti bogastvo in vrednoto zakona, »da bodo zakon razumeli in sprejeli kot privlačno popolno zvezo, ki povzdiguje in uresničuje družbeno razsežnost človekove eksistence, daje spolnosti vzvišen pomen in hkrati pospešuje to, kar je dobro za otroke, ter jim omogoča najboljše okolje za njihovo zorenje in vzgojo«⁴⁸. V perspektivi vere je krščanski ideal podprt s prepričanjem, da je za osebe dobro obvezati se s svobodno odločitvijo in si skupaj zastaviti višji in bolj ambiciozen cilj, kar je zelo drugače od idealiziranja zakona. Zato:
  - Moramo pomagati mladim odkriti, da je dobro želeti tisto, kar ponujata zakon in družina, ko se ju živi pozitivno.
  - Pomagati jim veselo verjeti, da je v perspektivi ljubezni ta načrt življenja mogoč zanje, če je to njihova poklicanost in Božji klic.
  - Hodimo z njimi, da bi jim pomagali, da se resnično zavejo nevar-

⁴⁷ Walter Kasper, n. d., 159–160.

⁴⁸ AL, 205.

nosti idealizacije, ki lahko vodi v razočaranje, kadar se ne izpolni-
jo vse sanjane želje.

- Pomagamo jim odkriti, da je v krščanskem zakonu vidik izredne le-
pote, sestavljen iz dejstva, da *se ljubezen umešča v Božje obzorje*. To je
pomen zakramenta kot učinkovito znamenje Božje Ljubezni v njih.
9. Pomagati staršem in družinam razumeti, posebno v težkih trenutkih,
da z **duhovnega vidika življenje vsakega zakona in vsake družine
poteka na osnovi zakona procesa in postopnosti**⁴⁹, kot tudi rasti,
ki se stalno obnavlja in se pogloblja v Kristusovi skrivnosti. Številne
so vrednote, ki se jih lahko deli s starši in otroki, na primer: vrednota
pogostega izvajanja strpnosti in potrpežljivosti; medsebojno podarja-
nje časa; izrazi ljubezni, čustev, nežnosti in spoštovanja; priznavanje
in ljubezen drug do drugega. Del te izkušnje je tudi družinska molitev
in praznovanje vere. »Zelo lepo je biti z odraslimi pari, ki kljub svojim
letom pričujejo, da so zaljubljeni na zrel način. To je izraz odrešene
človeške izkušnje, ki je uspela s človeškega in duhovnega vidika«⁵⁰.
10. Sodelovati na **dolgi poti premišljevanja in razločevanja, ki ga
opravlja Cerkev**, dajati več pozornosti na družinsko resničnost in
s poudarjanjem prioritete usmiljenja kot temeljne vrednote evange-
lija. Vse to bo moralo vplivati na našo vzgojno in pastoralno prakso.
Moramo biti globoko prepričani o **kriteriju postopnosti, ki zazna-
muje pastoralno dejavnost z družinami**, in ga vključiti v našo vi-
zijo, v programiranje in vzgojno-pastoralno delovanje.
11. Vsemu temu dodajamo mnoge druge pobude in kriteriji, za katere
vas vabim, da jih premislite na lokalni ravni in v različnih okoljih,
v luči tega, kar sem vam svetoval. Pri tem vam lahko pomagajo tudi
naslednji vidiki, ki si jih dovolim navesti:
- Ne bojmo se *predlagati človeških in duhovnih vrednot* našim mla-
dim in njihovim družinam. Družine to pogosto potrebujejo in so
hvaležne.
  - Pomagajmo v družinah zagotoviti in spodbuditi *smisel veselja do
ljubezni*.
  - Zagotovimo v naših hišah, posebno za naše naslovljence in njihove
družine, gostoljubnost in sprejem kot izraz naše razpoložljivo-
sti.
  - Spodbujajmo v naših okoljih zakonske pare, ki morejo biti prvi
animatorji, voditelji in spremljevalci, vzgojitelji in apostoli za tiste
zakonce, ki čutijo potrebo.

⁴⁹ Walter Kasper, n. d., 156.

⁵⁰ P. t.

- Prepričani smo, da more naš trud pri spremljanju družin biti izredna priložnost za prispevek k *izkoreninjenju vsake oblike diskriminacije deklic in ženske*.
- Ovrednotimo izkušnje ‚dobrih praks‘, ki so glede družin v mnogih hišah, delimo si jih med seboj in jih predstavimo drugim.
- Z veliko iskrenostjo preverimo našo držo *empatije* do očetov in mater, ki se pogosto srečujejo z bolečinami in stiskami.
- Še bolj razvijajmo pastoralno moč naših vzgojno-pastoralnih skupnosti, saj imamo prednost v dejstvu, da je naša vzgojna in označevalna dejavnost skupnostna.
- Delajmo tako, da bodo salezijanske hiše po vsem svetu predstavljale obraz in model Cerkev, ki pomaga staršem in družinam odkriti ali ponovno odkriti vero, če bi zadremala ali bila opuščena.
- *In končno: odločno in neutrudno se vrnimo k valdoškemu ozračju.*

Naj končam ta poziv, ki ga namenjam celotni salezijanski družini, da bi obnovili svojo pozornost do družin, do njihovih sinov in hčera, v različnih krajih, kjer smo, da bi poosebili pomenljive spodbude iz apostolskega pisma papeža Frančiška in iz njega vzeto zaključno molitev k nazareški družini.

»Naš nauk o zakonu in družini se zato ne sme nehati navdihovati in preobražati po tem oznanilu ljubezni in nežnosti, da ne bi postal gola obramba hladnega nauka brez življenja. Kajti skrivnost krščanske družine lahko popolnoma razumemo samo v luči neskončne ljubezni nebeskega Očeta, ki se je razodel v Kristusu, on pa se je daroval do konca in živi med nami. *Zato bi rad videl živega Kristusa, navzočega v mnogih zgodbah ljubezni, in tudi kličem ogenj Duha na vse družine sveta*«⁵¹.

MOLITEV K SVETI DRUŽINI

*Jezus, Marija in Jožef,
v vas zremo sijaj prave ljubezni,
na vas se obračamo polni zaupanja.*

*Sveta nazareška Družina,
naredi tudi naše družine
za kraje pristrčnega sožitja, za skupnosti molitve,
naj bodo pristne šole evangelija
in male domače Cerkev.*

⁵¹ AL, 59 (kurzivni zapis je po izbiri uredništva).

*Sveta nazareška Družina,
naj v naših družinah nikoli več ne bo
nasilja, trdovratnosti in razdora;
naj vsak, ki je bil ranjen ali pohujšan
kmalu najde tolažbo in ozdravitev.*

*Sveta nazareška Družina,
daj, da se bomo vsi zavedali,
kako sveta in nedotakljiva je družina
in kakšno lepoto ji določa Božji načrt.*

Jezus, Marija in Jožef,
poslušajte in uslišite našo prošnjo!
Amen.

Ángel FERNÁNDEZ ARTIME, SDB
vrhovni predstojnik

